

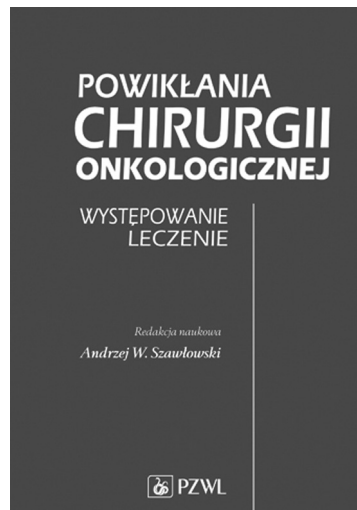
„Powikłania chirurgii onkologicznej: występowanie, leczenie”

red. Andrzej W. Szawłowski

Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL; 2014, stron 364, ISBN 978-83-200-4804-9

W leczeniu chorych na nowotwory mają zastosowanie trzy główne metody: chirurgia, radioterapia i farmakoterapia, w tym chemioterapia. Jak pokazała kliniczna praktyka, wszystkie one mają inwazyjny charakter i tym samym niosą za sobą ryzyko różnych powikłań, w tym tych bezpośrednio zagrażających życiu i prowadzących do zgonu chorego. Oceniane są wskaźnikiem ryzyko — korzyść, bo może się zdarzyć, że korzystny terapeutyczny efekt (wyleczenie z nowotworu lub przedłużenie życia) może być pomniejszony lub wręcz zniwelowany w przypadku wystąpienia powikłań, skutkując pogorszeniem jakości życia lub terapeutyczną porażką, jaką jest zgon chorego w wyniku tych powikłań.

W przypadku litych nowotworów chirurgia była, jest i na pewno jeszcze przez długi czas będzie główną metodą leczenia. Występujące u chorych na nowotwory powikłania związane z chirurgicznym leczeniem, niezależnie od przyczyny czy też postaci (onkologiczne *versus* chirurgiczne), są zawsze markerem złej prognozy co do dalszego przebiegu nowotworu (istotny czynnik prognostyczny) i często sygnalizują brak szansy na wyleczenie oraz możliwość niepowodzenia leczenia w krótkim czasie. Dlatego analiza powikłań powinna być stałym elementem dobrej chirurgicznej praktyki, bo uczy pokory i pozwala krytycznie ocenić skuteczność własnego postępowania na tle danych z innych ośrodków czy też w przypadku onkologicznych powikłań ustalić wytyczne do skojarzonego leczenia dla poprawy wyników leczenia (przeżycia 5-, 10-letnie). Każdy z nas chirurgów miał w swojej praktyce powikłania i nie jest to uchybienie, bo są one niejako wpisane w ryzyko

tej medycznej dyscypliny, natomiast zawsze przejawem dobrej lekarskiej praktyki i zawodowej uczciwości jest stała analiza własnych powikłań i wyciąganie konstruktywnych wniosków na przyszłość. Tak zawsze osobiście czyniłem, kierując I Katedrą Chirurgii Ogólnej i Kliniką Chirurgii Gastroenterologicznej Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Systematycznie bowiem, raz w miesiącu, odbywały się specjalne konferencje całego zespołu — otwarte także dla lekarzy spoza kliniki — poświęcone powikłaniom leczonych przez nas chorych, w tym także zgonów, które miały miejsce w poprzednim miesiącu. W ten właśnie sposób prawidłowo kształtuje się zawodowe doświadczenie.

Przedstawiony do recenzji podręcznik „Powikłania chirurgii onkologicznej: występowanie, leczenie”, pod redakcją doświadczanego chirurga onkologa, jakim jest prof. Andrzej W. Szawłowski, wydany przez Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa w 2014 roku, mieści się w serii poświęconej powikłaniom w różnych medycznych dyscyplinach. Oryginalność tego podręcznika polega na tym, że — jak pisze redaktor naukowy we wstępie — dotyczy on powikłań zarówno czysto chirurgicznych, jak i onkologicznych, co w dalszej perspektywie losów chorego na złośliwy nowotwór jest najważniejsze, bo decyduje o ocenie skuteczności leczenia i jego odległych wynikach.

W podręczniku na 364 stronach omówiono powikłania dotyczące wszystkich lokalizacji narządowych związane z chirurgicznym leczeniem złośliwych nowotworów, poczynając od nowotworów głowy i szyi, ośrodkowego układu nerwowego, gruczołów dokrewnych, nowotworów klatki

piersiowej, piersi, nowotworów układu pokarmowego, skóry, mięsaków tkanek miękkich i kości, w dalszej kolejności nowotworów urologicznych, ginekologicznych, a także powikłań małoinwazyjnych technik jak laparoscopia i pierwsze polskie doniesienia na temat powikłań po onkologicznych operacjach z użyciem robota. Na końcu omówiono powikłania związane z zastosowaniem żywieniowego leczenia — istotnej metody wspomagającego leczenia nowotworów i metod ich terapii.

Jest to zatem dzieło kompletne w zakresie omawianego zagadnienia, a redaktorowi naukowemu udało się skompletować kompetentny zespół autorów — ekspertów w omawianych dyscyplinach. Redaktor naukowy jest też autorem 5 rozdziałów dotyczących powikłań związanych z leczeniem nowotworów górnego odcinka układu pokarmowego. Z satysfakcją odnotowuję znaczący udział chirurgów ogólnych i przedstawicieli pokrewnych dyscyplin zabiegowych, jak urologów, neurochirurgów, torakochirurgów, ginekologów czy laryngologów, bo chirurgia w gruncie rzeczy jest jedna i powinna być zawsze dobra, to znaczy nienaganna technicznie i oparta o dane z aktualnego stanu wiedzy. Redaktor naukowy konsekwentnie realizuje tę linię postępowania, poczynając od wydanej w 2003 roku monografii „Zasady diagnostyki i chirurgicznego leczenia nowotworów w Polsce”, pod redakcją ówczesnych konsultantów krajowych w dziedzinie chirurgii onkologicznej prof. Andrzeja Szawłowskiego i chirurgii ogólnej Jacka Szmida, i następnie 4-tomowego dzieła „Chirurgia onkologiczna”, pod redakcją profesorów Arkadiusza Jeziorskiego,

Andrzeja Szawłowskiego i Edwarda Towpika, wydanego w 2009 roku.

W mojej opinii podręcznik „Powikłania chirurgii onkologicznej: występowanie, leczenie” stanowi dopełnienie i kontynuację podręcznika „Chirurgia onkologiczna”. Przedmowę napisali kolejno: nestor polskiej chirurgii onkologicznej profesor Andrzej Kułakowski i aktualni prezesi, odpowiednio: Towarzystwa Chirurgów Polskich profesor Grzegorz Wallner i Polskiego Towarzystwa Chirurgii Onkologicznej profesor Wojciech Zegarski, co podkreśla znaczenie dzieła w polskiej literaturze medycznej.

Oceniam bardzo wysoko merytoryczną wartość podręcznika, bo dostarcza on w sposób syntetyczny aktualną wiedzę na trudny i często niedoceniany temat powikłań w chirurgicznym leczeniu złośliwych nowotworów. Układ rozdziałów jest taki, że nie trzeba go czytać kompleksowo, bo każdy chirurg praktyk znajdzie istotne informacje i wytyczne postępowania w dziedzinie będącej przedmiotem jego zainteresowania. Dlatego też uważam, że podręcznik ten powinien się znaleźć w bibliotece każdego chirurga, a dla lekarzy szkolących się w dyscyplinach chirurgicznych stanowić powinien literaturę uzupełniającą, szczególnie w przypadku szkolenia w chirurgii ogólnej i onkologicznej.

Pragnę pogratulować redaktorowi naukowemu, autorom rozdziałów i Wydawnictwu Lekarskiemu PZWL ukazania się nowej i oryginalnej pozycji w polskiej literaturze medycznej, która z pewnością będzie służyła jako przewodnik i instruktaż, jak uniknąć potencjalnych powikłań, a jeśli już wystąpią, to jak je leczyć z korzyścią dla chorych na nowotwory.

Prof. dr hab. med. Tadeusz Popiela

Członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk

Członek rzeczywisty Polskiej Akademii Umiejętności

Kraków

e-mail: mspopiel@cyf-kr.edu.pl